

VEDLEGG

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/4742-

26. oktober 2022

Representantforslag 12 (2022-2023) om skole uten profitt

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt og Seher Aydar.

Det er en forutsetning for at Norge skal være et land med små forskjeller og høy tillit, at vi har en sterk offentlig fellesskole, der barn og unge med ulik bakgrunn møtes og lærer sammen. Som det står i Hurdalsplattformen, vil regjeringen stramme inn privatskoleloven. Vi er godt i gang med dette arbeidet. Adgangen til å få godkjent private profilskoler og private yrkesfagskoler er allerede fjernet, jf. Prop. 98 L (2021-2022) og Innst. 404 L (2021-2022).

Privatskoleloven § 6-3 fastsetter at statstilskuddet og skolepengene i sin helhet skal komme elevene til gode. Utbytteforbudet innebærer at alle former for åpne eller skjulte uttak av midler, eller andre disposisjoner, som medfører at offentlige tilskudd og skolepenger fra elevene ikke fullt ut kommer elevene til gode, er forbudt. Loven er likevel ikke til hinder for handel med nærstående selskaper, så lenge det skjer på markedsvilkår. Jeg vil vurdere om det er behov for regelendringer for å sikre at privatskolelovens klare utbytteforbud er reelt.

Nedenfor er min vurdering av de åtte forslagene.

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer slik at skoler som skal få statsstøtte, må ha en ikke-kommersiell formålsparagraf, der eventuelle overskudd skal reinvesteres i skolen.

Det er lovfestet at godkjente privatskoler skal ha vedtekter og at vedtektene skal angi at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, se privatskoleloven § 2-2

fjerde ledd. Denne bestemmelsen trådte i kraft 1. august 2017. Jeg understreker at privatskolelovens utbytteforbud gjelder uten hensyn til hva som følger av skolens vedtekter, men kravet til vedtekter bidrar etter mitt syn til å synliggjøre utbytteforbudet før en aktør søker om godkjenning og for skolens revisor.

Økonomiforskrift til privatskoleloven har regler om overskudd. Hovedregelen er at statstilskudd, skolepenger, inntekter fra skolevirksomhet og inntekter fra tilleggsvirksomhet skal brukes det året midlene blir mottatt. Dersom regnskapet et år viser overskudd, kan styret vedta å disponere inntil 25 prosent av det totale inntektsgrunnlaget til skolens egenkapital. Eventuelt overskudd utover 25 prosent av det totale inntektsgrunnlaget er å regne som statstilskudd. Dette er midler som uoppfordret skal betales tilbake til Utdanningsdirektoratet. Etter mitt syn bør det fortsatt være slik at eventuelt overskudd utover 25 prosent bør tilbakebetales til staten, og at det ikke bør være rom for reinvestering av disse midlene i skolen, slik representantene foreslår.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede nye organisasjonsformer for å drive private skoler, som tilrettelegger godt for ideell virksomhet og samtidig sikrer allment offentlig innsyn i bruken av offentlige midler.

Privatskoleloven § 2-2 andre ledd fastsetter at en skole må være registrert i Enhetsregisteret eller et tilsvarende register før det blir søkt om godkjenning. Dette innebærer at skolen må organiseres som et eget rettssubjekt. Formålet med kravet er å få klar identifisering av skolen og oversikt over styret og andre registrerte nøkkelopplysninger. Etter enhetsregisterloven skal blant annet medlemmer av styret, daglig leder og revisor registreres.

Privatskoleloven har i dag ingen regler som begrenser bruken av selskapsform. Den mest brukte formen er aksjeselskap, tett fulgt av stiftelser og foreninger. Privatskolene er forskjellige med til dels stor variasjon i størrelse og egenart. Utfordringen med alle selskapsformer vil være risikoen for skjult utbytte, f.eks. at nærstående selskaper setter prisen for ulike varer og tjenester høyere enn markedspris. Dessverre tror jeg ingen selskapsformer i seg selv vil kunne redusere denne risikoen til null. Jeg mener derfor det er hensiktsmessig å først se på andre mulige innstramninger i regelverket, og vil vurdere dette nærmere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som sikrer at kommunene og fylkeskommunene får full myndighet over skolestrukturen, slik at hensynet til det offentlige skoletilbudet ivaretas ved oppretting og utvidelse av private skoletilbud.

Jeg tar i samsvar med Hurdalsplattformen sikte på å sende på høring forslag til lovendringer som vil styrke lokale folkevalgtes mulighet til å si nei til godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Jeg vil også vurdere andre tiltak som kan gi lokale

folkevalgte mer innflytelse over finansiering og styring av godkjente privatskoler. Jeg vil komme tilbake til Stortinget om dette.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomgå lovverket for private skoler for å sikre at intensjonen om at all statsstøtte skal komme elevene og studentene til gode, ivaretas bedre enn i dag. En slik gjennomgang skal ha som mål å redusere kontrollbehovet, innføre strengere sanksjoner for regelbrudd samt å hindre at videresalg av skoler og høyskoler med statsstøtte kan gjøre det mulig å hente ut privat profitt fra skoledrift.

Regjeringen er i gang med innstramningen av regelverket for private skoler. Dette arbeidet er omfattende, og jeg har funnet det hensiktsmessig å dele det i flere trinn. *Første trinn* er allerede gjennomført ved at adgangen til å få godkjent profilskoler og private yrkesfagskoler er opphevet. *Andre trinn* er å styrke lokale folkevalgtes mulighet til å si nei til godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Utover dette vil jeg også vurdere ytterligere endringer som kan gi folkevalgte økt innflytelse over finansiering og styring av godkjente privatskoler, endringer i tilskuddsmodellen og behovet for eventuelle endringer som kan sikre at utbytteforbudet er reelt.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer et regelverk som gir privatskoler meldeplikt ved salg, fusjon, fisjon og nedleggelse.

Etter privatskoleloven § 7-2 fjerde ledd kan departementet gi forskrift om meldeplikt ved salg, fusjon, fisjon og nedleggelse av private skoler. Denne hjemmelen til å gi forskrift kom inn i loven med virkning fra 1. august 2017, men er ennå ikke benyttet. Jeg vil som ledd i arbeidet med sikre at utbytteforbudet er reelt, vurdere å gi slike forskriftsbestemmelser.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som klargjør at forbudet mot å overføre verdier til skolens eiere også gjelder ved salg.

Jeg viser til at utbytteforbudet i privatskoleloven § 6-3 også rammer overføring av verdier ut av skolen i forbindelse med salg. Jeg peker videre på at privatskolenes godkjenning er knyttet til det organisasjonsnummeret som skolen er registrert med i Enhetsregisteret eller annet tilsvarende register. Dersom en skole skal flyttes fra ett rettssubjekt til et annet, vil dette være en driftsendring som krever ny godkjenning. I privatskoleloven med forskrifter er det dessuten klart angitt hva skolene har lov til å bruke tilskudd og skolepenger til. Midlene kan bare brukes til skolevirksomhet, dvs. virksomhet som er nødvendig eller formålstjenlig for å nå målene i skolens læreplan. Privatskolenes adgang til å opparbeide egenkapital er dessuten klart begrenset, jf. økonomiforskrift til privatskoleloven § 6-3.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som stiller krav om at privatskoler må være selveiende og ikke kan være del av et konsern.

Jeg er opptatt av å sikre at utbytteforbudet i loven er reelt, og at statstilskuddet og skolepengene i sin helhet kommer elevene til gode. Jeg er likevel usikker på om det vil være hensiktsmessig å innføre et krav om selveiende stiftelser som eneste tillatte organisasjonsform. Selv om stiftelsesformen vil forhindre ordinære utdelinger av overskudd, ettersom stiftelsene er eierløse, viser erfaringer fra tilsyn med private skoler at det likevel er liten risiko for denne typen lovbrudd. Erfaringene viser at risikoen for at statstilskudd ikke kommer elevene til gode i all hovedsak er knyttet til at tilskuddet brukes til andre formål enn skolevirksomhet eller at tilskuddet indirekte tas ut av skolen gjennom for eksempel handel med nærstående. Mitt klare mål i det videre lovarbeidet vil derfor være å utrede grep som kan sikre at utbytteforbudet er reelt, og at midler ikke føres ut av skolen gjennom for eksempel ved handel med nærstående til over markedsmessig pris.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer som sikrer at skolens styremedlemmer ikke kan sitte i styret til selskaper som driver handel med skolen, for å motvirke handel med nærstående selskaper og hindre mulighet til å profitere på skoledriften, etter modell fra Danmark.

Handel med nærstående selskaper innebærer en økt risiko for brudd på forbudet mot utbytte. Jeg vil også, som skissert i kommentarene til forslag 4, vurdere behovet for regelendringer som på en hensiktsmessig måte kan sikre at utbytteforbudet blir reelt. I den forbindelse vil det være aktuelt å vurdere hvilke regelendringer som på best mulig måte kan eliminere risikoen for brudd på utbytteforbudet særlig knyttet til handel med nærstående.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur